

منصور ہاشمی خراسانی

درسی از آن جناب درباره‌ی اینکه زمین از مردی عالم به همه‌ی
دین که خداوند او را در آن خلیفه، امام و راهنمایی به امر خود
قرار داده باشد، خالی نمی‌ماند.

باب (۳)

احادیث صحیحی از اهل بیت که بر این دلالت دارند.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی

حدیث ۲۹

رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي بَابُوَيْهِ [ت ۳۸۱هـ] فِي «كَمَالِ الدِّينِ وَتَمَامِ النِّعَمَةِ»، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عِيسَى وَابْرَاهِيمُ بْنُ مَهْزِيَارٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْبَجَلِيِّ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ -يَعْنِي جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقَ- عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَدِيثٍ لَهُ فِي الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ فِي آخِرِهِ:

وَلَوْ لَا مَنْ عَلَى الْأَرْضِ مِنْ حُجَّجِ اللَّهِ لَتَفَضَّتِ الْأَرْضُ مَا فِيهَا وَأَلْقَتْ مَا عَلَيْهَا، إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَحُلُو سَاعَةً مِنَ الْحُجَّةِ.

ترجمه:

محمد بن علی بن بابویه [د. ۳۸۱ق] در کتاب «کمال الدین و تمام النعمة» روایت کرده، (به این صورت که) گفته است: پدرم رضی الله عنه ما را حدیث کرد، گفت: سعد بن عبد الله ما را حدیث کرد، گفت: احمد بن محمد بن عیسی و ابراهیم بن مهزیار ما را حدیث کردند، از علی بن مهزیار، از حسین بن سعید، از ابو علی بجلی، از ابان بن عثمان، از زرارة بن اعین، از ابو عبد الله -یعنی جعفر بن محمد صادق- علیه السلام که در پایان حدیثی درباره‌ی حسین بن علی علیهما السلام فرمود: و اگر نبود کسی از حجّت‌های خداوند که بر زمین است، زمین هر چه در خود دارد را بیرون می‌افکند و هر چه بر خود دارد را فرو می‌ریخت، هرآینه زمین یک ساعت از حجّت خالی نمی‌ماند.

[حدیث ۲۹-۱]

وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي بَابُوَيْهِ [ت ۳۸۱هـ] فِي «كَمَالِ الدِّينِ وَتَمَامِ النِّعَمَةِ»، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْحَمِيرِيُّ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ الْمُسَلِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْعَامِرِيِّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَا زَالَتِ الْأَرْضُ إِلَّا وَلِلَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ فِيهَا حُجَّةٌ يُعَرَّفُ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ وَيَدْعُو إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَلَا يَنْقُطُ الْحُجَّةُ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا أَرْبَعِينَ يَوْمًا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَإِذَا رُفِعَتِ الْحُجَّةُ أُغْلِقَ بَابُ التَّوْبَةِ وَلَنْ يَنْفَعَ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُرْفَعَ الْحُجَّةُ، أُولَئِكَ شِرَارُ خَلْقِ اللَّهِ، وَهُمْ

۱. ص ۲۰۲

۲. ص ۲۲۹

الَّذِينَ تَقُومُ عَلَيْهِمُ الْقِيَامَةُ.

ترجمه:

همچنین، محمد بن علی بن بابویه [د. ۳۸۱ق] در کتاب «کمال الدین و تمام النعمة» روایت کرده، گفته است: پدرم رضی الله عنه ما را حدیث کرد، گفت: سعد بن عبد الله و عبد الله بن جعفر حمیری ما را حدیث کردند، از ایوب بن نوح، از ربیع بن محمد بن مُسلی، از عبد الله بن سلیمان عامری، از ابو عبد الله (جعفر بن محمد صادق) علیه السلام که فرمود: زمین هیچ گاه نبوده مگر اینکه برای خداوند بلندمرتبه در آن حجتی وجود داشته که حلال و حرام را می‌شناسانده و به سوی خداوند عزّ و جلّ دعوت می‌کرده است و حجت از زمین منقطع نمی‌شود مگر چهل روز پیش از روز قیامت، پس چون حجت برداشته شود، باب توبه بسته می‌شود و دیگر ایمان کسی به او سود نمی‌رساند اگر پیش از برداشته شدن حجت ایمان نیاورده باشد. آنان بدترین خلق خداوند هستند و آنان هستند که قیامت بر آنان قیام می‌کند.

[ملاحظه]

قَالَ الْمَنْصُورُ حَفِظَهُ اللَّهُ تَعَالَى: لَيْسَ بَيْنَ الْحَدِيثَيْنِ تَعَارُضٌ؛ لِأَنَّ الْأَرْضَ لَا تَحُلُو مِنْ خَلِيفَةِ اللَّهِ سَاعَةً وَلِلنَّاسِ فِيهَا مَهْلَةٌ وَإِذَا رُفِعَ خَلِيفَةُ اللَّهِ طَلَعَتْ طُلُوعُ الْقِيَامَةِ، فَبَدَّلَتِ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ وَأَتَى تَأْوِيلُ قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْتَضَرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ﴾. نَعَمْ، يُعَارِضُهُ مَا رُوِيَ مِنْ أَنَّ «الْحُجَّةَ قَبْلَ الْخَلْقِ وَمَعَ الْخَلْقِ وَبَعْدَ الْخَلْقِ» وَأَنَّهُ «لَوْ لَمْ يَكُنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا اثْنَانِ لَكَانَ أَحَدُهُمَا الْإِمَامَ» وَأَنَّ «آخِرَ مَنْ يَمُوتُ الْإِمَامُ» وَأَنَّهُ «لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحَقِّ ظَاهِرِينَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ» وَلَكِنْ يَعْضُدُهُ مَا رُوِيَ مِنْ أَنَّهُ «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا عَلَى شِرَارِ النَّاسِ» وَأَنَّهُ «لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ: اللَّهُ اللَّهُ» وَأَنَّهُ «تَجِيءُ رِيحٌ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ طَيِّبَةٌ، فَتَقْبَضُ فِيهَا رُوحُ كُلِّ مُؤْمِنٍ» وَتَعَارُضُ الْأَحَادِيثِ فِي هَذَا الْبَابِ قَدِيمٌ مَشْهُورٌ وَسَوْفَ أَتَكَلَّمُ فِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

ترجمه:

منصور حفظه الله تعالى فرمود: میان این دو حدیث تعارضی وجود ندارد؛ چراکه زمین یک ساعت از خلیفه‌ی خداوند خالی نمی‌ماند در حالی که برای مردم مهلتی هست و چون خلیفه‌ی

خداوند برداشته شود، مقدمات قیامت ظاهر می‌شود، پس زمین و آسمان‌ها دگرگون می‌شوند و تأویل سخن خداوند فرا می‌رسد که فرموده است: «آیا منتظر چیزی جز این هستید که فرشتگان به نزدشان بیایند یا پروردگارت بیاید یا برخی نشانه‌های پروردگارت بیاید؟ روزی که برخی نشانه‌های پروردگارت می‌آید، ایمان کسی به او سود نمی‌رساند اگر پیش‌تر ایمان نیاورده باشد، یا در ایمان خود خیری کسب نکرده باشد، بگو منتظر باشید که ما هم منتظرانیم». آری، احادیثی که در آن‌ها آمده است: «حجت پیش از مردم بود و به همراه مردم هست و پس از مردم خواهد بود» و «اگر در زمین جز دو تن نباشند، یکی از آن دو امام خواهد بود» و «آخرین کسی که می‌میرد امام است» و «همواره گروهی از ائمت‌م ظاهران بر حق هستند تا آن گاه که قیامت بر پا شود» با آن تعارض دارند، ولی احادیثی که در آن‌ها آمده است: «قیامت جز بر بدترین مردم قیام نمی‌کند» و «قیامت قیام نمی‌کند تا آن گاه که در زمین نام خداوند برده نشود» و «نزدیک قیامت نسیمی نیکو می‌وزد و جان هر مؤمنی را می‌گیرد» آن را تأیید می‌کنند و تعارض احادیث در این باب، قدیمی و مشهور است و در آینده درباره‌ی آن سخن خواهیم گفت ان شاء الله.

